

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F61'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 31.

Brasiovu 3/21 Aprile

1873.

Telegramulu

„GAZETEI TRANSILVANIEI“.

Clusiu 1 Mai 8 6re 15 m.; sositu la 8 6re 40 min.

Comitetulu comitatului Clusiu a decisu a se roga ministeriului prin estrasu protocolariu, cá se respinga parerea consiliului scolasticu, referit6ria la eliminarea limbei materne cá limb'a propunerei din gimnasiale superi6re nemaghiare.

Brasiovu 2 Mai n. 1873.

Reesit'a reprezentantiloru romani in adunarea municipale a comitatului Clusiu, cá se urnésca majoritatea maghiara, incatu ea se faca conclusu, cu care se se pasiesca la ministeriu pentru cassarea conclusului consiliului scolariu maghiaru din Pest'a, e de bunu auguru. Conclusulu, care da afara limbetele nationali din sc6lele medie superiori, cá se nu póta servi de limbe vernacule, de limbe explicat6re, ei t6te studiale se se propuna si explice numai in limb'a maghiara, f6 cutediare de saltomortale pentru polygl6t'a Ungaria, cu atatu mai vertosu pentru Transilvani'a. Inse acelu conclusu l'ar' fi executatu ultraismulu maghiaru, déca reclamele si protestele n'ar' fi redicatu pe orizontulu notionaliloru unu viscolu amenintatoriu de pacea interna, si déca moderatiunea adeveratiloru patrioti n'ar' cumpani mesur'a acésta cu cumpan'a pazei interne. Dér' ultraistii maghiari striga, ca de ce se afla sutele mii de honvedii, déca nu pentru sustinerea pazei interne in contra opusetiuniloru nationali, inainte cu maghiarisarea, ca cutediare t6te le sc6te la fine?

Preste cadavre in adeveru, ca poti domina fora téma; inse romanii, bravii reprezentanti ai municipalitatii comitatense din Clusiu dovedira, cá si nasudenii, cá si fagarasianii, ca o lupta ferbinte constitutionale trebuie se aiba de resultatu desamagirea si reint6rcerea la ratiune sana a ultraismului maghiaru, asia si intielegemu noi atitudinea pasivitatiei constitutionale aici la vétra. La frontulu luptei reesira fratii nostri clusiani, incatu insii maghiari mai moderati au facutu conclusu in contra incordatei si descordatei acelei decisiuni a consiliului scolariu. Se traiésca campionii, cari st6rsera acestu successu pe cale legale! Se -si mai deschida gur'a inlestata toti romanii de prin t6te reprezentantiele de municipia, luptandu cu asemene resemnatiune in t6te cestiunile si in scurtu vomu fi vii si cu intrég'a n6stra causa politica nationale, ca-ce din 'naintea viatii si a torentelui ei disparu si cele mai cerbic6se illusiuni si incordari prepostere, anap6de, anarchice si revolutionarie. Se traiésca asemene fratietate a majoritatii reprezentantiei municipale din Clusiu, cá se continué pe basea perfecte egalitati intru t6te a restabili struncinat'a incredere prin asemeni concluse ulteriori!

Congresu, sinodu, conferentie nascu viati'a; constituirea in cluburi nationali, disciplin'a la cele decise in ele, scotu t6te la cale prin conlucrarea municipalorulu, acésta e lupt'a legale. —

In Sibiiu fratii nostri tienu Sinodu. In 15 Aprile se deschise in 16 se constitui sinodulu, cum, vomu vedé in nr. v. Rogamu inse pe santitii parinti, cá se nu lasé din vedere absolut'a necessitate de a se invoii pe base perfectu egale cu Blasiulu in obiectulu paritetisarii sc6leloru, prin comunele de

d6ue confessiuni, cari de sine nu -si potu funda sc6la corespondentia, precandu la olalta ar' inflori institutiunea romana. E strigatulu poporulu si alu intregi inteligentie romane cu minte si anima sanet6sa acesta. Faceti acésta, si ve vomu adora, precandu altufeliu vomu blastema si noi si viitori-mea pruritulu de proselitismu si de neinvoire! —

Tocmai primimu unu telegram din Vien'a 1-a Maiu, care desc6pere ca espositiunea universala s'a deschisu cu ceremonie festine. Archiducele Carolu Ludovicu cá protectoru tienú cuventulu de deschidere adresatu catra Maiestatea sa, innaltu care apretiui marea importantia a espositiunei in respunsulu seu. Ospeti, reprezentantii statelor si notabilitati numer6se fura de facia.

In Franci'a reesira alegerile suplinit6re de deputati la adunarea nationala in partea republicaniloru, mai toti Gambettisti.

Imperatulu Vilhelm sosi in Petruburgu in 27 Apr. fiindu primitu cu mare pompa; Vilhelm f6 onoratu de catra imp. Alexandru cu portretulu seu si cu o sabia de on6re cu crucea St. George, cu crucea de feru, cu ordulu pentru merite cu inscriptiunea „sa echabrost“ (eroismu.) Asemenea primi nescé vase si unu calamariu de lapis lazuli; 2094 musicanti militari esecutara retras'a (Zapfenstreich).

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februaru 1873.

(Urmare.)

-Ti amu fostu promisu mai in susu prea st. dle, ca despre tem'a acést'a nu voi vorbi multu, si éta totusiu nu amu potutu a nu mai spori vorb'a. Inse ce se facu? Ca-ci de cate ori -mi vine in minte obiectulu educatiunei, nici odata nu potu cugétá, nu potu vorbi si nu potu scrie destulu despre elu; si — de 6re-ce dela o acomodata educatiune a generatiunei n6ue depinde in cea mai mare parte s6rtea si inffiorirea natiunei si a patriei, — asiá din parte-mi amu firma convingere, ca nici prea st. d-v6stra cu prea on. d-tale colegi nu ne poteti atatu de adese-ori scrie in foile d-v6stre despre acésta cestiune de viétia, cá acele scrieri se póta fi privite de superflue; ba chiaru nici candu de o mii de ori ni-ti repetá, ca pre longa o educatiune rationale practica se damu tinerimei si o crescere nationale patriotica, se nu i calbazimu si pre ei cu ur'a confessionale, si se nu intrelesamu cu t6te posibilele mediul6ce speciale a cultivá si nobilitá animile loru, dicu, nici candu de o mii de ori ne-ati trage atentia la aceste, nici atunci nu s'ar' poté spune cu dreptu cuventu, ca tempulu ar' fi perdutu prin astufeliu de iteratiuni dese; nu; asemenea lucruri nu ne poteti repeta destulu de adese-ori, de 6re-ce (cá se nu amintescu si alte multe consecutii daun6se) vai periculosi potu deveni pentru natiune, patria si intrég'a societate nisce ómeni indiestrati cu sciintie, dér' lipsiti de simtiementele nobile ale animei si de integritatea de caracteru; cu atata mai periculosi potu deveni acesti'a, cu catu au spre servitiu la scopuri reutati6se mai multu talentu, mai multe sciintie.

Inaintea ataroru ómeni, — intru a caroru peptu nu esista nici unu simtiu nobilu si a caroru anima nu vibredia si nu tresare nici la cuvintele sante „patria“ si „natiunea“ — inaintea astufeliuri de

ómeni nu e destulu de santu nimic'a, cá se nu jertfésca ambitiuniloru si affectiuniloru personale, séu intereselor loru egoistice si unii cá acestia prea usioru s'ar' face unelte 6rbe macaru cui in contra patriei, si usioru s'ar' lasá a fi folositi de toporiste de secure, chiaru si spre taiarea arborelui natiunei proprie insesi. —

Decatu se crescemu din tinerimea n6stra atari individi, cu multu mai pucinu daunosu ar' fi d6ra se remana aceea de totu fara cultura scientifica mai inalta; ba d6ra tocma si in simplitatea sa primitiva, ca asia remanendu cu firea loru nestrictata si pastrandusi instinctele si inclinatiunile cele bune — desi nu va face mare fol6se natiunei si societatei, dér' neci va fi spre stricatiune acelora. —

Dieu amaru ne-amu insielá in sperantiele n6stre intru unu venitoriu mai frumosu, déca la educatiune amu trece cu vederea cele supr'a-atinse. — In acestu casu tristu, numai unu Moise ne-ar' mai poté dér' mantui, care ne-ar' conduce si pre noi pre toti intr'o pustia spre pribegire si nu s'ar' mai inturná indereptu, pana ce perindu noi cei vechi, ar' succresce o generatiune juna vigur6sa, plina de iubire catra patria si natiune, insufetita pentru totu ce e sublimu si nobilu, si neinficiata de nepasarea, ur'a confessionale si de cele-lalte slabitiuni si erori ce bantuiau pre nu pucini din generatiunea premersa. — Numai catu e de temutu, ca reintorcunduse ar' aflá mosiele loru parintiesci in mani straine, si nu ar' mai poté cuprinde érași vetrele loru strabune. —

Nu sum inse pessimistu; speru ca ne vomu poté vindecá si fara aplicarea unu astufeliu de medicamentu heroicu. — Bunulu Ddieu, care nu a lasatu se piéra némulu romanescu de pre faci'a pamentului in decursulu mai de optu-spre-diece secli viforosi, nu -si va trage prépoterniculu ajutoriu divinu nici in viitoriu — ci precum avemu dejá mai multe semne bune — ne va indreptá, cá se ne potemu salvá de erorile si vitiurile n6stre, se ne potemu cu poteri unite apucá la lab6rea regenerarei si inaintarei natiunei romane, si implinidune datorintiele n6stre — se potemu pregati unu venitoriu mai frumosu si mai ferice. —

Dé Ddieu — cá asiá se fia!!!

Permiteti-mi prea pretiuite dle a mai reflectá in scurtu si la acelu pasagiu alu laudatului comunicatu din nr. 6 1873 alu „Telegrafulu Romanu“ unde se dice ca: „intrunirea inteligentiei romane intr'unu congressu este unu postulatulu alu salutei n6stre nationale“.

Eu recunosc acést'a. — Prea bine a-ti estrasu din mentionat'a epistola dela anulu nou, cum ca de exemplu si pentru restaurarea solidaritatiei cu unu congressu nationalu inca lu tienu de unu mediulocu de capetenia, déca acél'a va fi compusu asiá, cá se se póta privi de o adeverata representatiune a natiunei, si va stá incatu se póte din ómeni de o stare independenta si de caracteru.

Necessitatea unu congressu o am recunoscutu si la vér'a anului 1872 in modest'a mea „opiniune separata“, carea amu predatu-o in conferinti'a romana Alb'a-iuliana. Bá de candu cu dorere m'amu convinsu, ca conferintiele sibiane si alb'a-iuliane au lasatu natiunea n6stra sfasiata in d6ue castre antagon6ne, si amu vedutu prea daun6sele urmari, ce a produau acésta sfasiare nefericita — de atunci tie-

nerea unui congresu nationalu bine compus, o consideru inca si mai neamenabila. necessaria.

Tienerea unui congressu, déca nu ar' avé altu resultatu, decatu, ca ar' da pré placuta occasiune, cá se ne potemu salutá, bunaóra cá in 1861, in fruntea aceleiasi mese, cá pre doi frati de buna intielegere, pre capii nostri besericesci: acestu singuru resultatu inca ar' fi una destula cauza, cá se dorimu o atare intrunire. —

Inse — in catu ni a doveditu trecutul — adunarea unui atare congressu, paremise ca nu numai dela romani depinde: apoi si altumentrelea chiaru si dela congressu cu mai mare securitate vomu poté asceptá nesce rezultate imbucuratóre, candu (prin in o impacatoria tienuta a pressei romane, scrupulosu evitatóre dupa potentia de totu ce ar' mai poté resuscitá frecari si anemositati) voru fi mai molcomite spiritele esarcebate, si candu fara amestecari de personalitati cu sange rece, cu stricta obiectivitate voru fi dejá in foile nóstre politice desbatute cestiuile deslegande de congressu si tóte agendele aceluia-si voru fi — asiá dicundu — pregatite inainte. —

Inceputulu la acest'a este dejá facutu prin publicarea cunoscutului, cu multa diligentia compusulu elaboratu sibianu. —

Ar' fi de doritu cá: foile nóstre politice se desbata acea cestiuine ca: cumu amu poté miđuloci catu mai curundu tienerea unui congressu; si in ce tipu posibilu si mai priinciosu ar' fi de a se compune acela? si ar' fi de doritu, cá pre basea punctuatiuniloru amintite, séu macaru pre ce alta basa, se continuedie discussiunile asup'ra agendelu congressului — cu obiectivitate si bun'a-vointia reciproca; cá asiá apoi fiindu ideile mai bine lamurite si aduse in consonantia, candu se va tiené congressulu, cu mai buna pregatire se póta lucrá acea adunare nationale pentru salutea natiunei nóstre si a patriei. —

Asi mai avé fórte multe inca de a scrie, dér' nu voiescu a mai prelungí si mai tare aceste sire, cari si asiá au trecutu dejá departe preste cadrulu obicinuitu alu unei epistole. Apoi de ce se mai si sporescu vorbele, precandu prea pretiuitu d-vóstra si cei-lalti prea stimati dd. redactori sciti de a buna sóma cu multu mai bene decatu mine, ca déca ve veti aduná spre consfatuire, despre ce feliu de cestiuine veti avé a ve consultá la olalta?

Nu sum in retacire in privinti'a fórte marginitei estensiuni a pucineloru mele cunoscientie; nu sum asiá de presumtuosu, cá se voiescu cá unu nu sciu ce feliu de sfetnicu procopsitu a ve dá invetiaturi chiaru la atari ómeni cumu sunteti dd-vóstre; si déca totusi-mi amu desfasiuratu in catu-va opiniunile mele modeste, la ast'a m'am semtitu constrénsu, de óre-ce, vrendu a demonstrá necesitatea iminenta a unei consultatiuni amicale a dloru redactori ai foiloru nóstre politice: nu amu potutu intrelasá motivarea acestei necesitati, si a trebuitu se insiru baremu unele si dintre acele rezultate salutarie, cari speru dela o asemenea proiectata consultatiune personale a dd-vóstre.

Cumca catu de profundu sum eu din parte-mi convinsu despre urgent'a necesitate si efectele fórte salutarie ale unei atare intruniri, nemic'a nu póte a o dovedí ast'a mai tare, de catu faptulu, ca m'am incumetatu a esí in publicu cu proiectarea acelei consultatiuni, si cumca spre a poté comprobá necesitatea neamenabile si urmarile favorabile ale aceleia, nu amu dubitatu a spune si unele lucruri, despre cari amu potutu avé teama, ca nu tóte voru fi tuturoru placute.

Intr'adeveru eu sum pana in fundulu animei convinsu, cumca o atare intrunire este unu ce in prim'a linia necessariu: Precum am accentuatu dejá la loculu seu, eu insu-mi nu cutezu a merge in speranti'a mea asiá departe, cá se credu, cumca intrunindu-ve prea st. dd-vóstre intr'o consultatiune, ve ve-ti poté impreuná opiniunile in tóte cestiuile politice; ba incatu cunoscu inpregiurarile, mai de siguru prevedu, ca unu asemenea resultatu doritu nu ve va incoroná nesuin-

intiele; inse una binevoitória desbateré fratiésca intre dd-vóstre (carii ocupandu-ve de ani numerosi cu trebile politice, aceste le poteti cunósce, ci carii toti patru insi cu anima curata cu acelu sinceru scopu nobilu ati luá parte la acea desbateré, cá se affiatu calea cea mai buna) fora indoiéla multa lumina ar' reversá si asup'ra cestiuiloru nóstre politice, multu ar' lamurí punctele de vedere, si desi nu in tóte dér' baremu in unele cestiuile de a bunaséma, ve v'ar' apropiá opiniunile, cu multu mai usioru decatu cumu ar' poté succede ast'a prin alte modalitati. —

Dér' déca — pre lenga tóte, cá scopulu de capetenia alu dd-vóstre nu póte se fia differitoriu, ci unulu si acela-si, adeca a conlucrá dupa potentia spre fericirea natiunei si a patriei — dicu — déca pre lenga tóte aceste totusi amu presupune ca neci intr'una dintre cestiuile politice nu v'ar' poté succede a ve uní, séu baremu a ve apropiá parerile, inca neci in acestu casu abea admissibilu, nu ar' remané acea consultatiune fora numerose efecte folositorie.

Prea st. dd-vóstre din propi'a esperientia sciti, ca diurnalistic'a are unu terrenu fórte vastu de lucrare; insusi foile politice nu se cuprendu senguru numai cu obiectele privitorie la politica; ci atitudinea loru se intinde mai la tóte cestiuile sociale, morale, materiale, intelectuale, cu unu cuventu la tóta viéti'a nationale. —

Deci si déca nu ati poté armoniá in cauzele politice, ve mai remane unu campu fórte latu de consfatuire despre multe alte obiecte afundu taiatória in viéti'a nóstra, dintre cari la unele si eu amu avutu onóre a accentuá in decursulu epistolei ecesteia. Asup'ra acestor'a una fratiésca consfatuire seriósá v'ar' aduce pre prea stim. dd-vóstra securu la o impreunare a ideiloru despre agendele diurnalistiche, din care apoi inca ar' urmá multe consecintie imbucuratórie si multu s'ar' promové in florirea natiunei nóstre si a patriei. —

Ba de amu presupune tocma, cumuca necumu in cele politice, dér' neci baremu in cele mai susu atense cestiuile nu ati poté miđuloci una apropiare si armoniare a pareriloru, ci totu resultatu consultatiunei dd-vóstre s'ar' marginí numai intru aceea, ca intalnindu-ve in persóna la olalta v'ati nesuí a ve servi din respectulu binelui comunu de acésta occasiune, spre a face tóte posibilu, cá se dispara anemositatile dintre dd-vóstre si a-ti statorí nescari principia in privinti'a unui tactu mai deplenu correspundietoriu — buna-óra baremu acele pre cari amu atinsu la inceputulu aceste epistole — care principia a-ti binevoi apoi ale observá la redigerea foiloru dd-vóstre cu tóta stricteti'a — dicu, déca totu resultatu s'ar' marginí numai intru aceste, inca si senguru atat'a e destulu dupa parerea mea, cá se dorescu din totu sufletulu realizarea catu de grabnica a acelei consultatiuni recomandate; de óra-ce — desi scambarea relatiuniloru existente intre prea stim. dd-vóstre in una relatiune mai amicabile si primirea unoru principia in privinti'a unui tactu mai in paciuitoriu inca in sene nu e un'a si acea-si cu repararea tuturoru scaderiloru nóstre, si nu e inca tocma restituirea solidaritateri natiunei nóstre insasi: — este inse dupa parerea mea unu fórte mare pasiu catra ajungerea acestoru scopuri:

(Va urma).

Cincu-mare in diu'a S. Pasci 1873 — *).

Multu stimate Dle Redactore!

Pentru apararea onórei si a caracterului meu nepetatu, din partea a duoi individi — ce nu sciu ce facu, — me rogu de pucinu spatiu in „Cazeta“ in favórea adeverului:

*) Cu tóte, ca nu ne placu personalitatile si suntemu resoluti ale evita, totusi unde ele amenintia cu nerespectu de lege, in favórea acesteia numai damu locu la acésta pretensiune de publicare, a unui barbatu doveditu de impariale, facia cu cele publice.

Din renumitul Nocrichiu situatu pre noroiós'a drépta parte a Martibaciului, se redica . . . duoi smei, . . . desvoltandu o mare putere in giuru-le, de ar' trebui omulu se creada, ca ei suntu conducatorii si matadorii revolutiunei din „Perlesci“, pentru carea s'ar' fi facutu nemuritori. —

Ambii au doveditu si dovedescu, ca au alte intipuiru deosebite de omenii generatiunei presente, despre dreptu, dreptate, cinste, onóre caracteru, omenia, parlamentarismu, buna cuviintia, etc. si apoi dupa falsele loru notiuni — firesce, ca, timbréza totu, ce este contrariu cugetarii loru preconcepte, de neadeveruri, de minciuni, faciarnicii si cate si mai cate nóua concepte, straine de lumea presente, in catu cugeti, ca ei suntu remasitielu lui Lycurgu din Spart'a lasati cu cate unu banu in mana latu cá unu taliariu. —

Au capetatu dd-loru instructiune din deosebite faurii, au fostu batuti pre mai multe nocovale déra fara succesulu doritu, ca-ce ei anume nu se potu inpretini neci decumu cu subliméle si liberalele idei incorporate in legea positiva „Statutulu Organicu“, de care fugu cá satan'a de tamaia . . .

Ei-si defendéza faptele contraria statutulu cu alte fapte ér' fara de lege si apoi credu, ca-su lumin'a lumii si sarea pamentului. — Nai ce se le faci. — Cu motive morali catu de ratiunabili nui poti aduce la adeveru si la indreptarea faptelu in cadrulu moralei si alu legei. —

Unulu dintre acesti stimati domni este preutul din Nocrichiu cu numele Georgiu Maieru, care spre irrevocabilea nóstra dauna a tractulu intrunitu Cincumare Nocrichu, administreaza acestu tractu insemnatu, pre care firesce numai dupa pucinele drepte priceperi si notiuni ale sale voiescu selu fericéscu. —

Acestu preutu absolutu de norma . . . se pomeni spre daun'a nóstra graduatu la celu mai insemnatu postu in hierarhi'a bisericéscu. —

Firesce acuma, . . . — ca, amu gatát'o cu santia s'a, desi langa densulu s'a alaturatu unu tineru care, dupa cumu dice elu, vrea se tréca de omu intieleptu, care intrevine pentru patronulu lui si si casca gur'a totu dupa priceperea betranului, incatu trebuie omulu se despereze intr'unu atare individu care -si pune si numirea de legistu. —

Ce legatnra este intre ei doi nu o cunósceamu mai de aprópe si neci voimu a o cunósce, fara vedemu numai, ca pre terenulu, unde ne intalnimu unulu cu altulu, betranulu canta . . . si d. Zacharia secundéza necontentitu; ba cate o data 'si schimba fara cérta rol'a totu spre ajungerea unuia si aceluiasi scopu. —

Alu doilea domnu cu numele intregu se chiama Iuonu Zacharia. omu adaptatu cu sciintie si invetiatu. —

Acesti duoi domni stimati, pre carii pre terenulu, pre care ne intalnimu in afacerile besericesci, scolari si fundatiunali, ca-ce numai aci ne vedemu la olalta, unde trebuie se lucramu spre ajungerea scopuriloru nóstre besericesci, — adese ori i-amu refrantu in parerile si faptele loru daunóse santei nóstre beserice si provocatu a urmari scopurile nóstre numai pre cale legale si le amu spusu, ca déca nusu harnici se-si bage faptele loru in cadrulu legalitateri, se ne lase in pace se nu ne mai incurce. — Au esplodatu acuma in diurnalulu nostru „Telegrafulu Romanu“ in nr. 27 si 28 ambii pre o córda si vedienduse ca au facutu unu mare fiasco si cu ocasiunea alegerii de deputati mireni la sinodulu archidiecepsanu, de mania canta totu intrunu jargonu faurindu ambii dóue correspondentie, in care cu pucine modificatiuni se affa totu acele idei si cugetari false exprimate, de trebuie se cugete, ca Grigoriu si Iuonu suntu totu unu trupu si sufletu, din care isvoiescu unele si aceleasi fapte nedrepte si espresiuuni false. —

A priori declaramu asertele dloru de infame invinuiru si adeverate scornituri si pre ambii de calumniatori, de carii i-vomu tiené pana candu nu voru aduce probe demne de credintia, despre faptele mele esecutate in specie pre terenulu, unde amu lucratu cu d-loru impreuna, „ca acele nu au fostu legali si anume nu au avutu basea loru in St. org. si au fostu in detrimentulu binelui comunu besericescu — scolaru si fundatiunali“. —

Totu odata declaru productele loru din aceste correspondentie de nemature, neprejudicate si de efluculu antistatutariu ba de pure neadeveruri. —

Io me voiu sili a depinge pucintelu atitudinea de pana acuma a acestoru duoi barbati retata-

Red.

citi dela St. org. *) — Spre acestu scopu vomu da publicare mai antaiu „Recursului Colectiv” alu nostru din 21 Novembre 1870. Contra denumirii p. Grigoriu Maieru de adm. p. pescu prin hotarirea Ven. Cons. Arch. din 4/16 Novembre nro. 936/cons., care astadi jace inca ne resolutu la Ven. Cons. Archid., din care recursu, pana acuma nepublicatu, v'a straluci lumin'a adeverala pre terenulu besericescu, si credu ca nu se v'a sduce nime de canteculu pocitu, si cu tendentia de a suci si intortoca adevurul cu nescesofesme miserabile si góle frase.

Dupa publicarea acestui recursu, la care sunt provocatu acuma, voi documentá in siru chronologicu procederea ilegala si slaba a p. adm. p. pescu, pana in momentul de facia. Totu odata voi arata si portarea dlui I. Zaharia cea parlamentaria in afacerile nóstre publice besericesci si scolari, ca-ce pre altu terenu nu me potu lasa, fiinduca legea si anume § 489 si 490 din c. p. me opresce, dera neci amu de lipsa, ca-ce numai debutarea densului publica, este periculósa si perniciosá binelui nostru besericescu, scolariu si fundatiunalu. —

Recursulu suna in urmatoriulu tipu:

Maritu consist. archidiececanu !

Excelenti'a Vóstra prea luminata si prea san-tite parinte arhiepiscopu si metropolitu! —

Unu evenimentu tristu pentru noi crestini de ritulu gr.-orientale din scaunulu Cincului mare, si de grele urmari, a intratu preste orizontele nostru, care, dandu resunetele sale la intrarea lui, ne au petrunsu pana la fundulu animei nóstre de adenca si nespusa dorere. —

Noi umilitu subscrisii audimu, ca maritulu consistoriu archidiececanu si anume senatulu strinsu besericescu in siedinti'a sa din 4/16 Noembre 1870 sub Nr. cons. 936—ex 1870, prin conclusu, a aflatu de bine a incredintia administratiunea tractulu Cincului mare, parintelui Gligoriu Maeru din Nocrigu, catra care oficiile din afara au a se adresa, cá catra reprezentantele adeveralu alu tractului respec. scaunulu nostru in trebi beserico-scolare si fundatiunale. —

Acésta scire, care inca nu ni s'a adusu la publica cunoscintia prin organele nóstre competente, ne a uimitu si mahnitu asiá de tare incatu noi, ne mai potendu astepta cerculariulu respectivu, prin care se va motiva decisulu in consistoriu archidiececanu in tempu apertu insinuamu si motivamu contra decisului amintitu opugnata alu m. cons. archidiececanu urmatoriulu

Recursu colectiv. —

Ante de motivarea speciale a acestui recursu alu nostru, trebue se constatu si se espunemu cu tóta francheti'a, ca noi de mare entusiasmu insufletiti amu fostu, audiendu, ca stravechi'a nóstra metropolia prin staruintele barbatiloru nostri si a nume ale Excelentiei Vóstre prea bunului nostru parinte ale carui gloriose merite suntu impinse in animele nóstre, si voru remané inscrise cu litere de aur in cartea eternitatii, ni s'a restituitu in „intágrum”, si garantatu prin art. de lege IX din anulu 1868. —

Totu de atata si cu mai mare bucuria amu saltatu, vedendu, ca Maiest. Sa prea bunulu nostru imperatu si rege cu pucine modificatiuni au sanctionatu prea gratosu in 28 Maiu 1869 Statutulu elaboratu in 1868 de reprezentanti'a intregi nóstre metropolii reinviate. —

Pe basea acestui Statutu organicu fia-care parte constitutiva a metropoliei nóstre are dreptu a regulá, administrá si conduce independente de alta parte afacerile sale besericesci, scolari si fundatiunali, dupa form'a sistemului reprezentativu — care ni face pre toti capaci de a gustá din beneficiale constitutiunali. —

In intielesulu acestei legi positive promulgate in tóta form'a legale, s'au constituitu corporatiunile parochiali, protopresbiterali, eparchiali si metropolitane. —

In specie tractulu Cincului si Nocrichului — alegunduse parintele protosincelu Popea, care fú reprezentantele nostru protopresbiterale, in sinodulu eparchiale de vicariu generale — venisemu in placuta positiune, ér' pre basea legi positive a face pasii si pregatirile necesarie pentru alegerea de protopresbiteru, in acestea dóue tracte prin decisiu-nea marit. cons. impreunate. —

*) Credemu ca numai cu seriositatea, de a servi spre indreptarea si vindecarea reului. — Red.

In tiena § 63 corelative § 23 nr. 5 din St. org., s'a scrisu din partea comitetului protopresbiterale concursulu pentru ocuparea postulu protopresbiterale devenitu vacante; care s'a si publicatu prin diurnalu „Tel. Rom.” defigunduse tempulu deschisu pana in 30 a lunei lui Augustu an. curente. —

In urm'a unui cerculariu, care nu scimu, din care cause nu s'a tramisu si in partea scaunulu nostru, s'a conchiamatu sinodulu protopresbiterale prescisu in § 39 din St. org. pre 29 Septembre a. c. in opidulu Agnita, unde si la care au presidiatu parintele protosincelu si vicariu generale Nicolau Popea. —

Dupa deschiderea si constituirea sinodulu in intielesulu legi, presedintele accentuandu, ca in acei individi se ne intrunimu voturile, cari intrunescu recerintiele legali, publicandune numele competentiloru in urmatoriulu ronu:

I. P. I. Prodanu parochu in Siomfalau absolutu de gimnasiu si de teologia. —

II. Nicolau Prosténu absolutu de teologia, de academi'a de drepturi si provediutu si cu atestatu despre examenulu teoreticu judeciale de statu.

III. Ignatiu Mandocea, parochu in Cinculu, invetiatoriu si absolutu de gimnasiulu inferioru. —

IV. Mihaile Stoica, absolutu de gimn. inf., cursulu clericale din anulu 1853/4 si de atunci professoru si direct. la scólele normali din Selisce si Resinari. —

V. P. Seicu capelanu si invetiatoriu in Fagarasiu absolutu de gimn. de josu si de clerica — fostu secretariu consistoriale. —

VI. Gligoriu Maeru parochu in Nocrigu, absolutu de norm'a cea vechia si fostu invetiatoriu. —

Saltámu de bucuria, candu amu vediutu, ca pentru ocuparea postulu de prota din tractulu nostru impreunatu au concursu atati barbati, cari de cari mai destinsi in sciintie cu mica deosebire. —

Votarea din minutu in minutu ni se inchipuea de grea si momentósa. —

La propunerea dep. sinodale Iuonu Tecontia ginerele ultimulu competente, se ridicá siedinti'a pre unu patrariu de óra cá se ne potemu intr'uni voturile in fiitoriulu barbatu alu doririloru nóstre. —

In conferintia amu rogatu pre dlu Tecontia, se ne spuna parerea d-sale, cá reprezentante din tractulu Nocrichului, ca-ce credeamu, ca densii voru fi avutu intre sine intielesu pana acuma in acésta directiune. —

Acestu deputatu fórtu precisu si'a datu opiniunea, ca deputatii loru cu micu cu mare suntu pentru alegerea parintelui Maieru de protopopu, si ne provóca si pre noi deputatii din scaunulu Cincului mare, se ne alaturamu parerea dloru, cá se facemu si la morale consistoriulu, alegundu numai pre unulu, adecate pre socru d-lui, alu intari pre acesta de protopopu. —

Dep. M. Branisce in numele dep. de facia din scaunulu Cincului respectandu parerea dlui Tecontia, dise, ca densulu dimpreuna cu partisanii sei nu potu fi de acordu cu antevorbitoriulu ca-ce cu respectu la domni competentu, ne amu da unu atestatu de paupertate si unu votu de blamu, alegundu pre celu mai josu calificatu dupa lege, dintre atati ómeni demni si cu sciintie mai inalte documentate prin atestate dela autoritati publice in tóta form'a; ba dise, ca amu lucrá tocma in contra marit. consistoriu archidiececanu, ca-ce Grigoriu Maeru dupa cumu tuturoru ne este cunoscutu de motive relevante fú tiepatu (suspendatu, lapedatu) din postulu de administratoru protopopescu in anulu 1865. —

Roga in fine pre domni deputati noericheni a se uni cu noi se damu voturile la cei mai calificati concurenti. —

In desiertu au fostu si cealalte motive, ca-ce deputatii din tractulu, mai bine disu din scaunulu Nocrichului asiá de tare au fostu de disciplinati, de cu densii nu poteamu pacta. —

Sub atare stare a lucrului, noi deputatii din scaunulu Cincului — visavis — cu candidatulu noerichieniloru — amu impartitu voturile intre duoi candidati, intre care p. Gligoriu Maeru nu au fostu. —

Fara de a ne poté uni parerile suscepanduse siedinti'a, dintre 41 de voturi au capetatu parintele Gligoriu Maeru, care au fostu facutu pregatiri anticipative pentru prandiu, 21; parintele Ignatiu Mandocea, 14; si dlu Nicolau Prosténu 6 voturi. —

De acestu resultatu mahnit amu esitu din sinodu, sperandu totusi, ca maritulu, consistoriu ar-

chidiececanu, cu multu mai presusu de patimile nóstre, va urma legea si anume prescisele § 53 din St. org. sub a carui dominare stamu cu toti supusi. —

Acestea au fostu faptele si cugetarile nóstre la alegerea de protopopulu nostru. —

(Va urmá.)

Statutu

pentru comun'a (N. N.) facutu in sensulu legi comunali. (Art. de lege XVIII de la anu 1871.)

CAPU II.

(Urmare.)

Despre antisti'a (primari'a) comunale; personalulu de manipuliune si de servitiu.

§ 14. Antisti'a (primari'a) commulae sta: din primariulu (judele), din . . . jurati, din notariulu comunale séu cercuale, din turorulu orfanalu comunalu.

Unulu dintre jurati e totuodata si primariu substitutu.

Primariulu ordinariu e totuodata si collectorulu contributiunei de statu.

Er' unulu dintre jurati e totuodata collectorulu aruncuriloru comunali, si economulu comunei.

Notariulu face tóte trebile de manipuliune in cancelari'a comunale.

Commun'a va avé unu inspectoru de morti, care inse nu face parte din antisti'a comunale.

Asemene va avé unu servitoriu.

§ 15. Antisti'a comunale esecuta decisiu-nile reprezentantiei comunali, si ordinatiunile autoritatiloru mai inalte.

§ 16. In specialu, detorintiele primariulu comunalu suntu:

1. a administrá trebile interne ale communitatii intre marginile legi, prin si dimpreuna cu organele date lui prin lege si prin acestu statutu;

2. a essecutá, dimpreuna cu notariulu ordinatiunile mai inalte relative la administratiunea publica;

3. a essecutá séu a face a se essecutá ordinatiunile municipali, precumu si decisiu-nile reprezentantiei comunali;

4. a presiedé in adunările reprezentantiei comunali si a sustiené bun'a ordine in siedintiele ei;

5. a pestrá sigilulu communei, si a provedé cu elu documentele si decisiu-nile ce se dau in numele comunei; aceste, precum si alte reporturi, sub-sterneru etc. le va subscrie dimpreuna cu notariulu;

6. a veghiá asupra averei si cassei comunali; asupr'a tuturoru venituriloru si speselor comunali; asupr'a contributiunii de statu; asupr'a aruncuriloru comunali; precumu si asupr'a cassei orfanali; asupr'a fundatiuniloru filantropice de cultura publica. De aci, cá singuru responditoriu in prim'a linia, déca in administrarea averei comunali si a casse-loru, ar' observá vre-o neregularitate, va face numai decatu aretare pretorelui respectivu spre a se vindecá reulu din bunu timpu;

7. a implini cu scrupulositate legile si ordinatiunile relative la securitatea publica, la buna ordine in communa, la scóle, la causele seraciloru, la drumurile comunali si alte mediulóce de comunicatiune;

8. a representá comun'a inaintea judecatorieloru séu altoru autoritati publice in causele ei de procesu, séu in alte cause ale ei. Spre acestu scopu inse, e detoriu a conchiamá adunarea reprezentantiei comunali, si a luá instructiuni dela ea, de cari va avé a se tiené cu tóta puntualitatea.

Mai incolo primariulu e detoriu:

9. a essecutá séu a face a se essecutá ordinatiunile relative la causele orfanali; si a tiené in evidentia tutorii si conturorii orfaniloru;

10. a ingrigi dimpreuna cu notariulu, cá erogatiunile se se faca intre marginile bugetulu incuviintiatu, si se nu faca erogatiuni neprevedute in bugetu. De aci, nu se póte face nici-o solvire, fara avisulu primariulu contrasemnatu de notariulu;

11. a tiené in stare buna drumurile comunali, podurile, fontanele etc. comunali.

12. a veghiá cu tóta grigea asupr'a securitatii de persóna si avere.

13. a controlá necontentitu mesurile de beutura in oteluri (crime), mesurile de cantaritu la macellari, la pitari, la cofaritie etc.; precum a veghiá si a oprí vinderea de frupte si beature strictióse sanetatei;

14. a observá regulamentele pentru politic'a

rurale-silvanale; asemenea si regulamentele pentru politic'a de focu, si a tiené in stare buna instrumentele pentru stingerea de focu;

15. a intrebuintia pre jurati in tóte afacerile communitatii, si a ingrigi, cá acesti-a se -si implinésca detorintiele cu punctualitate;

16. a implini si a se tiené strictu de legile si ordinatiunile relative la incassarea contributiunii de statu; asemenea va observá séu va face a se observá legile si ordinatiunile relative la incassarea darei séu aruncurilor comunali;

17. a primi si a dimitte, in intielegere cu antisti'a, pre servitorii communei. Comissari rurali-silvanali, pedurarii, pazitorii de campu, apoi pastorii si vacarii se primescu si demitu prin reprezentanti'a comunale;

18. a vedé si a ingrigi, cá servitorii communei, padurarii, pastorii etc., se -si implinésca cu acuratetia servitiulu si detorintiele lor;

19. a veghia cá servitorii communei se nu se intrebuinteze in servitiulu particulariloru, ci numai in servitiulu communei;

20. a implini ordinatiunile legii in privinti'a scóloru si invetiamentulu publicu. De aci, va aplicá fara crutiare rigórea legii in contra acelu parinti, cari séu nu-si tramitu copii la scóla, séu ai caroru copii negliga frecuentarea scólei;

21. a face fara intardiare aretare despre morburile lipitiose, ce s'ar' ivi in comuna, fia intre ómeni, fia intre animale;

22. a intreveni cu autoritatea sa de primariu, si a dá mana de ajutoriu la chirurgii insarcinati cu operatiunea ultaiului séu impunsului de versatu (vaccinatiune);

23. a implini legile si ordinatiunile relative la recutare peste totu; in specialu, va ingrigi pentru acurat'a conscriere a celoru obligati la militia, pentru presentarea loru la commissiunile de asentare séu de superarbitriu, pentru tienerea in evidetia a licentiloru etc. etc.;

24. a veghia asupr'a de acurat'a conscriere a celoru obligati la lucrulu publicu; si va ingrigi, cá acést'a se se face totudéun'a la timpulu seu;

26. afara de cele specificate mai in susu, primariulu va implini tóte acele detorintie cei suntu séu i voru fi impuse prin lege ori prin ordinatiuni mai inalte legali. (Va urmá.)

Noutati diverse.

In interesulu cursuriloru de gimnasteca si de preparandia ni-a comunicatu inspectoratul reg. scolastecu din locu urmatória.

„Publicatiune.

Nr. 413—1873

1. In anulu acést'a inca se va tiené cursu de gimnasteca in Brasiovu, pentru invetatori in functiune, in tempu de 6 septemani in lunile Iuliu si Augustu. Pre cei primiti la acestu cursu i prevede statulu cu diurne de cate 60 cruciari pre di.

Acei dd. invetatori poporali, cari voiescu a participá la cursulu de gimnasteca, se se insinueze la inspectoratul subscrisu cu atatu mai securu inainte de ultim'a di a lunei lui Maiu, — declarandu-se pre scurtu, ca mai invetiat'au undeva la gimnasteca, séu ba, si déca au invetiatu, apoi unde, candu si incatu, — ca-ce insinuatiunile sosinde mai tardiu la acestu inspectoratu nu voru fi considerate.

2. In lunile Augustu si Septembre a. c. se va tiené in tempu totu de 6 septemani cursu preparandiale, eventualmente in trei despartimente dupre cele trei limbi: roman'a, maghiar'a si german'a. Despartimentulu maghiaru si celu germanu va fi la totu casulu in Brasiovu, ér' celu romanu séu la Brasiovu, séu la Fagarasiu. Participatorii voru fi provediuti cu diurne de cate 60 cruciari pre di.

La cursulu preparandiale potu fi primiti invetatori poporali in functiune.

a) déca nu au mai participatu la ver unu atare cursu, séu déca au participatu numai o data;

b) ceice au participatu deja la dóne séu trei cursuri inca se potu insinúa si eventualmente potu fi primiti la cursulu din estu-anu; inse la totu casulu au se arete in insinuatiunile loru spre scopulu acést'a, ca in cari obiecte voru se-si mai

amplifice cunoscintiele si prestetotu din ce cauza voru se participe si la cursulu din estu-anu.

Invetatorii romani a fora de aceea mai au se se dechiare, ca unde ar' veni mai bucurosu la preparandia, la Brasiovu, séu la Fagarasiu.

Tempulu de insinuatiune este pana la 10 Iunii. Insinuatiunile sosinte mai tardiu la acestu inspectoratu nu voru fi considerate.

Fiendu-ca la ambe cursurile se póte primi numai unu anumitu numeru de invetatori, cei primiti se voru incunoscintia pre calea antistieloru respective si prin diurnale. Totudeodata se va aduce atunci la cunoscintia publica si diu'a inceperii fiacarui cursu.

Invetatorii, cari totudeodata suntu aperatori depatria (honvedi) licentianti, — numai la acelu casu potu fi eliberati din consideratiunea cursuriloru de sub servitiulu presente alu exercitiului in arme, déca din asta consideratiune nu au mai fostu nece o data eliberati.

Atari invetatori dér' se reflecteze in insinuatiunile loru si in privinti'a acést'a.

Brasiovu in 28 Apriliu 1873.

Inspectoratul reg. scolastecu pentru cottulu Albei Superiore si pentru districtele Brasiovlui si Fagarasiului:

Elia Goga
vice inspectoru.

„Romania Juna“.

Societatea academica a tinerimei romane din Vien'a, se afla in placut'a pusetiune a anuciá onoratulu publicu romanu, cumca si-a deschisu unu cabinetu de lectura, care are se servésca cá centru de intrunire, atatu pentru romanii din Vien'a, catu si pentru toti romanii, cari visitandu Vien'a ar' dori se convina cu conationalii loru. Romania-Juna se va nisui cá in cabinetulu seu se fia nu numai foile romanesce, ci dupa potintia si multe diurnale straine.

Deschiderea solemna a acestui cabinetu se va arangia in 3/15 Maiu a. c., cu carea ocaziune se va serbá si memori'a dilei de 3/15 Maiu 1848, si se va tiené unu parastasu pentru regele muntiloru EROULU IANCU. Prin acést'a este invitat p. t. publicu romanu cu tóta onórea cá se binevoiesca a luá parte la acést'a serbare. —

Cu acést'a ocaziune rugamu pe onoratele redactiuni ale diareloru romane, cá se binevoiesca a ni tramite gratis cate unu esemplariu din diarele ce le redigéda, sub adres'a: Cabinetulu de lectura alu societatiei Romania-Juna in Vien'a III. **Marokkanergasse nr. 8.**

In fine ni luamu voi'a a ne adresá catra dd. autori romani, rogandu-i, cá se binevoiesca a ni tramite pentru biblioteca' cabinetulu de lectura, cate unu esemplariu, din cartile ce le au publicatu, séu le voru publicá de acumu nainte; ca-ci in lips'a mediulóceloru banali speramu a ni poté ajunge scopulu propusu singuru si numai prin concursulu binevoitoriu alu p. t. publicu romanu.

Vien'a in Aprile 1873.

Comitetulu societatiei academice

„Romania-Juna.“

Ionu Popu, Teodoru V. Stefanu,
presiedinte. secretariu.

Literariu.

Transilvani'a fói'a asociatiunii pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu in nrii 6 7 si 8 cuprinde:

Continuarea monografieii marelui si nemuritorulu erou Ioanu Corvinu (va mai urmá in cativa nri):

Continuarea documentelor istorice, insocite de notele redactiunii (au ajunsu pana pe la 1440 si mai urmédia inca pe vreo 150 de ani inainte).

Limbile si dialectele pin tóta lumea.

Proportiunile creeriloru la popórele imperiului austriacu.

Date statistice industriale din Britani'a mare.

Expositiunea universale din Vien'a.

Versuri romanesce de coprinu istoricu, compuse in secolulu trecut de boieriu Nicolae Rusinescu din Craiov'a.

Ioanu Buteanu, unulu din martirii dela 1849, (trasuri din viéti'a lui).

Despre mor'a de chartia dela Strugari in Transilvani'a.

Publicarea diverselor collecte destinate pentru fondulu asociatiunii si pentru alu academiei de drepturi.

Unu procesu verbale din siedinti'a comitetului.

Bibliografia.

Pretulu pe 1 anu intregu: pentru membrii asociatiunii numai 2 fl., pentru nemembrii 3 fl. v. a., afara din monarchia 1 galbinu, din cauza ca porto postale este duplu.

Essemplarie intregi legate usioru din cursurile celoru cincii ani trecuti se afla la cancellari'a asociatiunii in Sibiiu, séu si la redactiune in Brasiovu cate 3 fl.

Aniversarea de patrariu de secolu a dilei de **3/15 Maiu** se serbéza pe tóte locurile si bisericesce si cu maiiale: aici, la Blasiu, Sibiiu, Clusiu, Naseudu, Pest'a, Vien'a s. c. l. Pucine spese, dér' liberali colecte pentru academi'a de drepturi se eter' neze diu'a acést'a!

Mane in 4 Maiu se tiene aici solemnitatea santirei flamurei batalionulu 23 alu militiei reg. unguresce brasiovene. Mam'a standartulu contésa Nemes Ianos nascuta C. Mikes Rosali'a da unu banchetu la nr. 1. Sér'a balu din partea communei, la care suntu invitati si toti cei cu bilete la fostele baluri militaresce.

Edictu.

Maria Fogarasi din Tirimia, casatorita cu D. Stefanu Ventulu din Rusi-Munti in districtulu Nasaululu, care dupa una conlocuire de mai multi ani, l'au parasitu cu necredintia acumu de 3 ani de dile, fara cá se i se scia ubicatiunea, prin acést'a se provóca, cá in terminulu prescisu in lege, de unu anu si una di, dela a 3 publicare a edictulu se se presentedia la subscrisulu scaunu protopopescu, ca-ce la din contra processulu divortiale incaminatu de catra parasitul ei barbatu se va pertracta de catra forulu matrimoniale competente in sensulu canóneloru si alu legiloru vigenti si fara de densa.

Nasifaleu 11 Aprilie 1873.

3—3

Iacobu Popu
vice-protopopu in tractulu Budacului romanu.

Schwarze & Bartha

piati'a Nr. 16,

prestéza cu cunoscutai soliditate

tóta speciea de vestiminte de cavaleri

si oferéza o. p. una cantitate mare pe alesu de cele mai nóue materie de surtuce, pantaloni si giletce cu pretulu celu mai moderatu. 2 *

Cursurile

la bursa in 2 Maiu 1873 stá asia:

	fl.	ct.	v. a
Galbini imperatesci	—	—	—
Napoleoni	8	75	„
Augsburg	107	75	„
Londonu	108	80	„
Imprumutulu nationalu	72	80	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	70	25	„
Obligatiunile rurale ungare	80	50	„
„ „ temesiane	78	50	„
„ „ transilvane	78	25	„
„ „ croato-slav.	82	—	„
Actionile bancei	102	50	„
„ creditulu	321	25	„